

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	116-25/284958
Otsuse kuupäev	10.06.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	SMART Simulators Limited vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Raudteeveeremi multifunktsionaalse simulaatori ostmise (Tallinna Tehnikakõrgkool)“ (viitenumber 284958) hankija otsusele lükata SMART Simulators Limited pakkumus tagasi
Menetlusosalised	Vaidlustaja, SMART Simulators Limited, esindaja Ian Duffy Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, esindaja Triinu Eismel
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 4 ja RHS § 198 lg 3 alusel

- 1. Jätta SMART Simulators Limited vaidlustus rahuldamata.**
- 2. Jätta SMART Simulators Limited vaidlustusmenetluse kulud tema enda kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 15.01.2025 avaldas Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi ka Hankija) avatud hankemenetlusega läbiviidava riigihanke „Raudteeveeremi multifunktsionaalse simulaatori ostmise (Tallinna Tehnikakõrgkool)“ (viitenumber 284958) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitasid pakkumuse kolm pakkujat, sh SMART Simulators Limited.

2. 29.04.2024 otsusega lükkas Hankija SMART Simulators Limited pakkumuse kui põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse tagasi. Otsuse põhjendused on esitatud eraldi dokumendis (edaspidi Põhjendused).

3. 09.05.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) SMART Simulators Limited (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele lükata SMART Simulators Limited pakkumus tagasi. Puudused vaidlustuses kõrvaldati 15.05.2025.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 22.05.2025 kirjaga nr 12.2-10/116 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 27.05.2025 ja neile vastamiseks 30.05.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **SMART Simulators Limited**, põhjendas vaidlustust järgmiselt.

5.1. Vaidlustaja pakkumuse RHS § 115 lg 8 alusel tagasilükkamise otsus põhineb valedel eeldustel ning Vaidlustaja esitatud tõendite ja selgituste puudulikul kaalumisel.

5.2. Vastuseks Hankija päringutele esitas Vaidlustaja selged ja üksikasjalikud selgitused QA dokumentides SMART Estonia QA 250317 RevC, Scope 250221 RevA ja General Description 250217 RevA. Need sisaldasid pakkumuse maksumuse põhjendust kulude viidetega ja võrreldavate paigaldustega (ÜK, Gruusia, EL). Platvorm pannakse kokku kohapeal, vältimaks kulukat rahvusvahelist transporti. Hankija ei küsinud täiendavaid arveid ega hinnakujundust.

5.3. Õige ei ole Hankija järeldus, et Vaidlustaja kinnitatud aadressi puudumine tähendab peamiste osade rahvusvahelist transporti. Vaidlustaja kasutab tavaliselt ajutisi kohalikke rajatisi vastavalt projekti asukohale ega kanna rahvusvahelisi transpordikuluseid Hankija eeldatud viisil. Eeldus, et konkreetsete simulaatorielementide (nt liikumisplatvorm) kulud olid alahinnatud, ei arvesta avalikult kättesaadavat jaemüügihinda ning Vaidlustaja sisearenduse ja hanketõhususe kulueelist.

5.4. Pakkumuste suur hinnaerinevus näitab spetsifikatsiooni ebaselgust.

5.5. Vaidlustaja esitas 28.05.2025 täiendavad seisukohad.

5.5.1. Pakkumuse maksumuse jaotus ja põhjendatus

Kulude kokkuhoid on saavutatud nutikate lahenduste abil: kasutades olemasolevaid seadmeid, rakendades kulutõhusaid uusi tehnoloogiaid ning tuginedes oma varasematele kogemustele:

- olemasoleva juhtpuldi taaskasutus: Tallinna Tehnikakõrgkoolil on olemas täismõõdus Stadler Flirt rongi juhtpult (konsool), mille Vaidlustaja võtab kasutusele ja moderniseerib, selle asemel et ehitada täiesti uus. Uue rongijuhi täiskonsooli nullist ehitamine võib osade ja töö mahukuse tõttu maksta umbes 100 000 eurot. Vaidlustaja lähenemine – kasutada olemasolevat pulti ning integreerida sinna oma elektroonika ja tarkvara – väldib suurema osa sellest kulust. Vaidlustaja kulud piirduvad vaid puldi uuendamiseks vajalike andurite, juhtmestiku ja liideste paigaldamisega. See on

märkimisväärne kokkuvõtte ning üks põhipõhjust, miks Vaidlustaja pakkumuse maksumus kujunes konkurentidest madalam;

- kaasaegne 6-DoF liikumisplatvorm (kulutõhus valik): Vaidlustaja on planeerinud osta standardse kommertskasutuses (COTS) liikumisplatvormi hinnaga umbes 60–70 tuhat eurot. Sellise standardse platvormi kasutamine võimaldab hoida kokku ~80 000 eurot. Isegi selle madalama maksumusega on platvorm võimeline tagama nõutud $\pm 2,0 \text{ m/s}^2$ kiirendused ja $\pm 0,3 \text{ m/s}$ kiirused, tänu täituritehnoloogia arengule;
- täismõõdus rongikabiin: kabiini ehitus on eelarves väike kuluartikkel, kuid annab siiski olulise panuse kogu simulaatori funktsionaalsusesse;
- simulatsioonitarkvara ja sisu arendus (taaskasutus ja efektiivsus): suure osa simulaatori projekti eelarvest võivad moodustada tarkvaraarendus, veeremi mudelite loomine ning rongiteede andmebaaside koostamine. Siin on Vaidlustajal eelis tänu olemasolevale teekidele. Riigihankes nõutakse kahte Stadler Flirt rongi varianti (elektri- ja diiselmootoriga); need on omavahel väga sarnased ning Vaidlustajal on suurem osa vastavatest andmetest ja mudelist Euroopa projektide raames juba olemas, st kasutatakse mastaabiefekti. Vaidlustaja omab juba põhjalikke andmeid Eesti raudteetaristu kohta ning tunneb hästi kohalikke pärand-signalisatsioonisüsteeme; samuti saab Vaidlustaja rakendada ETCS/ERTMS ekspertteadmisi moderniseeritud lõikudel;
- tugi ja garantii (teenuse lisaväärtus): pakkumus sisaldab laiaulatuslikku tugipaketti (kohapealne garantii 2 aastat ning veel 4 aastat tarkvarauuendusi ja kaugtuge) ilma märkimisväärse lisatasuta. Vaidlustajal on väljakujunenud tugiorganisatsioon (meeskond tegutseb nii ÜK-s kui ka EL-is) ning standardne tugimudel. Seetõttu saab garanteeritud tugi- ja hooldusteenuseid pakkuda oma olemasoleva tegevuse raames minimaalse lisakuluga. Vaidlustaja arvestas tugi- ja hoolduskulude katmisega oma üldkuludest, võttes sellega madalama marginaali eesmärgi.

5.5.2. Kõik olulised tärned ja tööloigud (riistvara, tarkvara, integratsioon, koolitus, tugi) on pakkumuses, lihtsalt nutikamal viisil teostatud. Seda kinnitab Vaidlustaja varasem kogemus sarnaste projektide elluviimisel. Eesti projektis arvestatakse liikumisplatvormi lisakulu, kuid seda kompenseerib olemasoleva juhtpuldil kasutus ja teised eelmainitud kokkuvõtteallikad.

5.5.3. Tootmis- ja moderniseerimisplaan (projekti teostatavus)

Teine Hankija küsimus puudutab tootmisplaani selgust ja teostatavust – eriti kus ja kuidas toimub simulaatori ehitus/moderniseerimine, arvestades, et esialgu mainis Vaidlustaja mitut võimalikku asukohta. Vaidlustaja esitab nüüd konkreetse plaani ning kinnitab, et kogu moderniseerimistöö viiakse läbi EL-i piires, lõplik kokkupanek toimub Eestis.

Kohalik töökoda Tallinnas.

Kohapealne meeskond (elektroonika- ja integratsioonimeeskond baseerub EL-is (insenerid Lätist, Leedust ja Tšehhist)), mis tähendab, et nad saavad Tallinnas tööd teha operatiivselt ja madalate kuludega, mis vähendab oluliselt lähetus- ja majutuskulusid ning võimaldab planeerida intensiivseid integratsioonitsükleid paindlikult, kiirendades projekti valmimist.

5.5.4. Tehniliste detailide täpsus

Hankija väitis, et Vaidlustaja esialgne selgitus oli liiga üldine ega sisaldanud piisavalt konkreetseid viiteid, kuidas nõudeid täidetakse. Vaidlustaja esitas vaidlustusmenetluses iga punkti kohta täiendava selgituse.

5.5.5. Vaidlustaja hind on põhjendatud konkreetsete kulude kokkuvõtte meetmetega (olemasolevate seadmete taaskasutus, soodne moodne tehnika, efektiivne arendusprotsess).

6. Hankija, **Riigi Tugiteenuste Keskus**, vaidles vaidlustusele vastu.

6.1. Vaidlustaja pakkumus lükati tagasi, kuna tegemist on põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega RHS § 115 lg 8 mõistes. Hankija RHS § 115 lg 1 kohase selgituse vastusena ei ole Vaidlustaja esitanud konkreetset pakkumust arvestades sisulisi põhjendusi, vaid kirjeldanud üksnes varasemaid teostatud referentsprojekte. Hankija on pakkumuse tagasilükkamise otsuses põhjendanud, et Vaidlustaja kirjeldatud varasemad tööd ei ole tehniliselt ülekantavad Riigihanke hankelepingu esemele.

6.2. Tallinna Tehnikakõrgkool viis enne Riigihanke alustamist läbi turu-uuringu, mille eesmärk oli selgitada välja Riigihanke eeldatav maksumus, kui hõlmatud oleks 481 km simuleeritud raudteeliine. Kuna turu-uuringu käigus saadud tagasisidest nähtus, et sellise maksumusega soetust ei ole võimalik planeerida, vähendati simuleeritud raudteeliinide kogust riigihankes 153 km-ni. Seetõttu ei ole turu-uuringu käigus saadud tagasiside ja käesoleva Riigihanke eeldatav maksumus küll omavahel üks ühele võrreldavad, ent saadud vastustest on Riigihanke eeldatava maksumuse määramisel lähtutud.

6.3. Vaidlustuses viidatud lehekülg <https://motionsystems.eu/products/> ei anna täit ülevaadet simulaatori liikuva platvormi hindade kohta (pakkumuse maksumuse komponent nr 2, „simulaatori liikuv platvorm“), sest platvormi hind sõltub selle kandevõimest. Koormusnäitaja sõltub pakutavast lahendusest ning peab olema piisav, et kanda kabiini, füüsilisi seadmeid, veeremijuhi juhtpulti ning õppurit. Kuivõrd kogu koormus on üle 800 kg, peaks platvormi tootja sõnul olema valitud platvorm, mis suudab kanda vähemalt kaks korda suuremat koormat. Seega peaks eeldatav kandevõime olema vähemalt 1600 kg. Viidatud leheküljel kuvatav info ei näita avalikult nii suure kandevõimega 6-suunaliste simulaatorite platvormide hindasid, mistõttu ei ole esitatud võrdlus, et platvorm maksab vaid ligikaudu 50 000 eurot, käesoleval juhul asjakohane.

6.4. Hankija on seadnud Riigihanke eesmärgiks 6-suunalise liikuva platvormi soetamise. Pakkumuse maksumuse komponentide „simulaatori õppuri töökoha riistvara“ ja „simulaatori liikuv platvorm“ maksumusi tuleb vaadelda koos, sest nende tulemusena saadakse täielikult toimiv rongikabiin liikuv platvormil, mis sisaldab muuhulgas modifitseeritud Stadleri veeremi juhtpulti. Riigihanke esemeks ei ole üksnes platvorm, kuigi vaidlustuses selle hinda eelkõige käsitletakse. Tegelikuses katavad kaks esimest hinnapositsiooni ära nii platvormi kui ka riistvara (ekraanid, monitorid jne), tellija Stadleri veeremi juhtpulti uuendamise, seadistamise, rongikabiini ehitamise jne. Tulemuseks on füüsiline veeremijuhi töökoht, mis annab virtuaalselt sama tunnetuse, mis rongiga päriselt sõites. Võrdluses Riigihanke eeldatava maksumuse ja Riigihankes esitatud pakkumuste maksumustega, ei ole Hankijale esitatud sisulisi põhjendusi, et Vaidlustaja pakkumuses esitatud maksumusega on võimalik vastav tulemus saavutada.

6.5. Pakkumusi kõrvutades ning nende maksumusi analüüsides tuleks kõrvutada ka 6-suunalisi platvorme ning arendustöö asukohta, mitte Vaidlustaja selgitusena esitatud varasemaid referentse 3-suunaliste platvormide osas, sh on ÜK-s referentstöödena tellitud 3-suunalised platvormid. 6-suunalise platvormiga pakkumuse maksumuse erinevus on Hankija uuringu kohaselt ligi 150 000 eurot, mida võib põhjendada just sellise platvormi keerukama seadistuse, riistvara ja konfigureerimisega.

6.6. Töö mahtu kuulub 153 km ulatuses Eesti raudteeliinide virtualiseerimist, mille tulemuseks on võimalik rongi juhtida reaalsele keskkonnale sarnases keskkonnas mh sisaldades üks-ühele olulisemaid hooneid, rajatisi ning loomulikult raudteeliikluse elemente ning see võimaldab Eestis raudteeveeremi operaatoritel viia läbi rongijuhtide täienduskoolitusi. Vaidlustaja poolt loodavate raudteeliinide 1 km maksumuseks (pakkumuse maksumuse komponent „liinide virtuaalse andmebaasi koostamine“) kujuneb 331 eurot, mis on ligi poole odavam kui hinnalt järgmise pakkuja raudteeliinide virtualiseerimise 1 km maksumus, kolmanda pakkuja ja turu-

uuringu tulemustega võrreldes on hinnavahe kuni 3 korda. Hankijal ei ole kindlust, et esitatud maksumusega on võimalik liinid luua ning seda seisukohta toetavad teiste pakkumuste ja turu-uuringu selle töö osa maksumused.

6.7. Kuivõrd Hankijale nähtus, et Vaidlustaja ametlik aadress on avalikes andmebaasides leitav kui registreerimisaaadressi teenuse pakkuja ning sellele aadressile on registreeritud ligemale 400 000 ettevõtet, esitas Hankija Vaidlustajale täiendava päringu simulaatori koostamise asukoha kohta veendumaks, et simulaatori koostamine saaks toimuda nõuetekohaselt ning hindamaks, kas tegemist võib olla pakkuja valitud erakordselt soodsate tingimustega, mis on pakkuja hankelepingu täitmiseks kättesaadavad. Vaidlustaja ei ole esitanud Hankija päringu vastusena konkreetset aadressi vaid esitas neli erinevat hüpoteetilist versiooni, kus simulaatori koostamine saaks toimuda. Kuivõrd esitatud on ka neli erinevat võimalikku simulaatori koostamise riiki, ei olnud Hankijal võimalik kontrollida, kas Vaidlustaja on arvestanud kõikide RHAD-is esitatud tingimustega simulaatori koostamisele, nendes riikides simulaatori koostamisega kaasnevaid kulusid ning neid oma pakkumuse maksumuses arvestanud. See omakorda tekitab Hankijas kahtluse, kas hankelepingut üldse on võimalik sellise hinnaga täita. Isegi kui hankelepingu täitmine oleks sellise hinnaga võimalik, ei ole Vaidlustaja selgituste üldsõnalisust ja konkreetset puudumist (nt töö teostamise asukoha mitteavaldamine) arvestades kummutatud kahtlus, et see oleks saavutatav keelatud võtetega. Vaidlustaja pakkumuse maksumus 289 567 eurot tervikuna on 35% madalam kui järgmise pakkumuse maksumus ning 56% madalam, kui Riigihanke eeldatav maksumus. Kolmanda pakkumuse maksumusega on vahe enam kui 10 kordne.

6.8. Hankija on esitanud piisavalt selge päringu, mille alusel saanuks Vaidlustaja oma pakkumuse maksumuse kujunemist asjakohaselt selgitada. Piisavaks ei saa pidada Vaidlustaja üldsõnalist kinnitust, et pakkumuse maksumus lähtub pakkuja laiaulatuslikust kogemusest ja reaalsest kuludest ning pakkuja suudab pakutud maksumusega hankelepingut nõuetekohaselt täita (TlnRK 3-14-51616, p 17).

Sellised pakkumuste hinnavad, võrdlus Riigihanke eeldatava maksumusega, turu-uuringu käigus saadud tagasisidega ning Vaidlustaja üldsõnalisel selgitusel viidates varasematele käesolevast hankelepingu esimest erinevatele projektidele toetavad Hankija otsust lükata pakkumus tagasi kui põhjendamatult madala maksumusega pakkumus.

6.9. Vaidlustaja ei ole ka vaidlustusmenetluses esitanud ühtegi sisulist argumenti, selgitust ega tõendit vaid üksnes kinnitab üldsõnaliselt, et pakkumuse maksumus ei ole põhjendamatult madal.

6.10. Hankija esitas 30.05.2025 täiendavad seisukohad.

6.10.1. Hankija palub jätta arvestamata sellised põhjendused pakkumuse maksumuse kujunemise kohta, mis on esitatud alles vaidlustusmenetluses. Samuti palub Hankija jätta arvestamata täiendavates seisukohtades esitatud info töö teostamise asukoha kohta, millega Vaidlustaja muudab Hankijale esitatud selgitusi ning möönab seda ka ise.

6.10.2. Vaidlustuskomisjoni ja kohtupraktikas on leitud, et vaidlustusmenetluses esitatud lisatõenditega ei saa arvestada, kui Hankija on esitanud selgitustaotluse, millest pakkuja pidi mõistma, milliste andmete ja tõendite esitamist temalt oodatakse, kuid jättis need vaatamata sellele hankijale esitamata. Hilisemates menetlustes ei saa enam vastavatele tõenditele tugineda (Tln RK, 11.05.2015, 3-15-77, p 18).

6.10.3. Vaidlustaja ei esitanud Hankija nõutud üksikasjalikku selgitust oma pakkumuse maksumuse kujunemise kohta, mis võimaldanuks Hankijal kontrollida, kas esitatud maksumusega on võimalik lepingut nõuetekohaselt täita, vaid üksnes üldsõnalisel seisukohad

komponentide kaupa, maksumuse orienteeruva vahemikuna ning hinnangu, et küsitud komponendid ei ole kallid. Vaidlustaja põhjendab oma seisukohti mh näidetega varasemalt teostatud töödest, ent need ei ole üheselt võrreldavad Riigihanke hankalepingu esemega. Alternatiivselt, kui täiendavate tõenditega peaks olema võimalik arvestada, märgib Hankija, et ka täiendavates seisukohtades esitatud teave keskendub valdavalt Vaidlustaja varasema kogemuse ja insenertehnilise võimekuse kirjeldamisele. Täiendavates seisukohtades esitatud infot on võrdluses pakkumusega ka muudetud (mainides mh esimest korda taaskasutamist, mis ei vasta Riigihanke tingimustele) ning simulaatori liikuva platvormi maksumust on käsitletud vaidlustuses ning täiendavates seisukohtades erinevas suurusjärgus. Esitatud ei ole maksumuse kujunemise põhjendusi kõikide pakkumuse maksumuse komponentide kohta – nt ei ole selgitatud liinide virtualiseerimist, mis peab andma täpse koopia Eesti raudteeliinide võrgust.

6.10.4. Hankija kahtlusi alapakkumuse osas ei pea kõrvaldama pakkuja üldsõnalised kinnitused, et pakkuja kogemusega, oskustega ja tööjõuga on võimalik pakutud hinnaga lepingut täita (Tln RK 3-14-51616, p 17).

Hankija on hinnanud Vaidlustaja selgitusi sisuliselt ning põhjendanud, miks ei saa nende põhjal lugeda tõendatuks, et pakkumus ei ole põhjendamatult madala maksumusega. Hankija on järginud menetlusnorme ega ole teinud kaalutlusviga. Hankija ei lükanud Vaidlustaja pakkumust tagasi üksnes seetõttu, et tema pakkumus oli Riigihanke eeldatavast maksumusest oluliselt madalam, vaid ka seetõttu, et Vaidlustaja ei esitanud Hankijale konkreetseid ja kontrollitavaid põhjendusi ega kõrvaldanud Hankija kahtlust pakkumuse maksumuse põhjendamatuse osas.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. RHS § 115 lg 1 sätestab, et kui hankija leiab, et pakkumuse maksumus on hankalepingu eset arvestades põhjendamatult madal, peab hankija kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõudma pakkujalt asjakohast samas vormis esitatud selgitust [---]. Pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse hindamisel peab hankijal esmalt tekkima põhjendatud kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal (Riigikohtu halduskolleegiumi otsus nr 3-19-1825/50, p 14 ja 3-20-924, p 18). Alles seejärel tuleb hankijal anda pakkujale võimalus selgitada ja tõendada, kuidas pakkumuse maksumus kujunes [---]. Antud juhul ei saa olla vaidlust, et Hankijal kahtlus tekkis ja ta algatas menetluse Vaidlustaja pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimiseks (päring Vaidlustajale 20.02.2025 – riigihangete registris sõnumi ID 933576), paludes *üksikasjalikku selgitust seoses esitatud maksumusega, et saaksime hinnata, kas Teie pakkumus vastab kõigile riigihanke alusdokumentides esitatud nõuetele ning kas see hind tagab teenuse nõuetekohase osutamise*.

Vaidlustuskomisjon möönab, et Hankija selgitustaotlusel puudub täpsusaste arvestades kas või pakkumuses esitatud ühikhindu (vormilt *Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad* nähtuvalt küsiti pakkujaltelt 11 erinevat ühikhinda), kuid see on iseenesest mõistetav, kuna pakkumuse maksumuse põhjendatust kontrollitakse lõpptulemusel kogumaksumuse osas. Siiski on märkimisväärne, et Vaidlustaja pakkumusest nähtuvalt on ta pakkunud oluliselt madalamat hinda rohkem kui pooltes ühikhindades võrreldes nt edukaks tunnistatud pakkumusega.

8. Vaidlustaja vastas Hankija selgitustaotlusele 23.02.2025, esitades 9-leheküljelise dokumendi, milles sisaldus mh:

- kinnitus oma võimekuse kohta projekt ellu viia (p 1.1, lk 4);
- varasemate analoogsete projektide kogemus (p 1.2, lk-d 4-5);
- tabel asjade/tööde ulatusest, mille eesmärk oli näidata, et Vaidlustaja on Riigihanke eesmärgist aru saanud (p 1.3, lk-d 5-7);
- Riigihankega tellitava nn Tallinna projekti erisuste võrdlus referentsprojektidega (p 2.1,

lk 8);

- erinevate referentsprojektide loetelu (p-id 2.2-2.6, lk-d 8-9).

9. Vaidlustusmenetluses kontrollib vaidlustuskomisjon üksnes seda, kas Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsus on õige otsuse tegemise ajahetkel (29.04.2025), tehtuna vastuseks Hankija järelepärimisele esitatud Vaidlustaja selgituste alusel. Seega vaidlustusmenetluses lahendab vaidlustuskomisjon vaid küsimust, kas Vaidlustaja selgituse alusel sai Hankija asuda seisukohale, et Vaidlustaja ei ole kõrvaldanud kahtlust pakkumuse madalast maksumusest.

Juhul, kui Vaidlustaja jättis pakkumuse madalat maksumust selgitavad asjakohased põhjendused tähtaegselt esitamata, ei saa Vaidlustaja neid esitada ka vaidlustusmenetluses - vaidlustusmenetluse käigus ei asu vaidlustuskomisjon kontrollima Vaidlustaja pakkumuse maksumuse põhjendatust Hankija asemel, samuti ei saa Vaidlustaja esitada vaidlustusemenetluse kaudu Hankijale uusi andmeid ja dokumente uue kontrolli läbiviimiseks. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja poolt 27.05.2025 vaidlustusmenetluses esitatud täiendavate seisukohtade eesmärk on äratuntavalt avada uuesti pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrolli menetlus ja veenda vaidlustuskomisjoni kaudu Hankijat selles, et esineb piisavalt põhjendusi, mis selgitavad tema pakkumuse maksumust, täpsemalt seda, et see ei ole põhjendamatult madal. Vaidlustuskomisjon jätab tähelepanuta kõik Vaidlustaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud põhjendused, mis sisu poolest tulnuks esitada vastuseks Hankija järelepärimisele, kui Hankija teostas pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrolli (s.o enne 29.04.2025 otsust Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise kohta). Asjaolud, mida Hankija ei teadnud ega pidanud teadma Vaidlustaja pakkumuse maksumuse põhjendatust kontrollides, ei saanud avaldada mõju otsusele selle tegemise ajahetkel ega mõjuta otsuse õiguspärasust ka otsuse õiguspärasuse kontrollimisel vaidlustusmenetluses. Vaidlustuse rahuldamiseks peaks Hankija otsus olema vale nendest selgitustest/andmetest lähtuvalt, mis olid Hankijal olemas otsuse tegemisel 29.04.2025.

10. 29.04.2025 otsusega lükkas Hankija Vaidlustaja pakkumuse RHS § 115 lg 8 alusel tagasi.

10.1. Hankija Põhjenduste kohaselt selgitas Vaidlustaja vastuseks Hankija 20.02.2025 selgitustaotlusele *väga üldiselt, et hind on kujunenud nende varasemate simulaatorite ehitamise kogemuste põhjal.*

Vaidlustuskomisjon mõonab, et Vaidlustaja 23.02.2025 vastuse rõhuasetus on suunatud veenmaks Hankijat selles, et pakkujal on piisav varasem kogemus hankelepingu täitmiseks, kuid põhjendamatult madala maksumuse kontrolli eesmärk ei ole veenda hankijat oma tehnilises võimekuses hankelepingut täita (selleks on RHS-is pakkuja kvalifikatsiooni kontrollimise protseduur, mis võimaldab hankijal esitada pakkuja tingimusi seoses eelneva kogemusega hankelepingu esemele vastavas valdkonnas) vaid hankijat tuleb veenda selles, et kokkuhoiukohad on reaalsed ja pakkuja suudab kahtlusteta hankelepingut nõuetekohaselt täita pakutud hinna eest. Vaidlustuskomisjon leiab, et sellise põhjendusena saab olla käsitletav vaid Vaidlustaja 23.02.2025 vastuse p 2.1 ja ka seal on hinnastatud vaid alapunktid 1 ja 2. Kõik muu on esitatud nii üldsõnaliselt, et nende rahaline mõju pakkumuse madalale maksumusele ei ole isegi kaudselt kalkuleeritav, rääkimata sellest, et seda mõju saaks hinnata põhjuseks, mis selgitaks Riigihankes veenvalt konkreetse pakkumuse madalat maksumust. Nt asjaolud, et täiskabiin on sisuliselt lihtne alumiiniumkarp [---], mille valmistamine pole kallis ja Hankija palub mõistlikku teenindustaset, mida pole kallis pakkuda, ei ole isegi olemuslikult sellised, mis oleksid Riigihankes kättesaadavad ainult Vaidlustajale (aga mitte teistele pakkujatele) ja mis saaksid seetõttu kuidagi põhjendada Vaidlustaja pakkumuse maksumuse eelist teiste pakkujate pakkumuste maksumuste ees. Vaidlustaja selgitused kogumis ei veena ka vaidlustuskomisjoni sellest, et tema tarvitavad meetmed võimaldavad saavutada sellises ulatuses kokkuhoiu nagu eeldab tema pakkumuse kogumaksumus (ja pakkumuses esitatud ühikhinnad).

10.2. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Hankijaga, et Vaidlustaja mainib nn taaskasutust (Tallinna Tehnikakõrgkoolil on olemas täismõõdus Stadler Flirt rongi juhtpult (konsool), mille Vaidlustaja kavatseb võtta kasutusele ja moderniseerida selle asemel, et ehitada täiesti uus) alles vaidlustusmenetluses. Vaidlustaja on 23.02.2025 esitatud vastuse p 2.1 alapunktis 1 märkinud, et Hankijal on olemas juhi täiskonsool, mille väärtus on ca 100 000 eurot, millest tuleks ilmselt aru saada nii, et see peaks põhjendama tema pakkumuse madalat maksumust ca 100 000 euro ulatuses, kuna Vaidlustaja seda kulu teha ei kavatse (vaidlustusmenetluses ongi Vaidlustaja kinnitanud, et selle asemel, et ehitada uus juhtpult, võtab ta kasutusele olemasoleva ja väldib sellega suurema osa ca 100 000-st eurost). Vaidlustuskomisjon möönab, et Vaidlustaja 23.02.2025 selgitusest ei nähtu, mida ta täpsemat kavatseb taaskasutada olukorras, kus TK lk-1 11 on nõue: *Every item must be new (previously unused) and operate as the manufacturer prescribes. Items must include software, its user license, and other agreed-upon rights between the Customer and the Supplier.* Vaidlust ei saa olla selles, et Tallinna Tehnikakõrgkoolile kuuluv konsool tuleb hankelepingu täitmiseks igal juhul moderniseerida (TK lk 5: *Public procurement is being organised to modernise the existing railway vehicle training simulator at the Tallinn University of Applied Sciences (TTK UAS) Rail Simulation Training Center*), kuid see nõue on täitmiseks kohustuslik kõikidele pakkujatele ja Vaidlustajal ei saa olla sellega seoses ca 100 000 euro väärtuses eelist, mida teistel pakkujatel ei ole. Seega väidetud taaskasutus, mis erinevalt teistest pakkumustest peaks olulises määras kulusid kokku hoidma, ei saa tähendada olemasoleva seadme moderniseerimist vastavalt RHAD-ile, kuid midagi muud ei saa Vaidlustaja taaskasutada, kuna kõik muud asjad peavad olema uued. Seega isegi kui Hankija on jätnud Vaidlustaja poolt väidetud taaskasutuse Põhjendustes eraldi käsitlemata, ei too see kaasa Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsuse kehtetuks tunnistamist, kuna Vaidlustaja kavatsus hoida kulusid kokku millegi kasutusele võtu pealt, mis talle ei kuulu ja mille taaskasutust Hankija ei ole RHAD-is lubanud, ei saa iseenesest põhjendada asjakohaselt Vaidlustaja pakkumuse madalat maksumust. Ühelgi juhul ei ole Vaidlustaja selgitustest kontrollitav, et kokkuhoid RHAD-is lubatud taaskasutusega saaks olla sedavõrd suur (suurem osa ca 100 000-st eurost) nagu väidab Vaidlustaja.

10.3. Hankija on Põhjendustes käsitlenud Vaidlustaja 23.02.2025 esitatud vastuse p 2.1 alapunktis 2 väidetut, et kui varasemalt oli Hankija soovitud liikumiskonsoolid kallid (ca 150 000 eurot), siis tema suudab pakkuda liikumiskonsooli hinnaga 60 000 kuni 100 000 eurot. Isegi kui Vaidlustajal peaks olema võimalik *туру arengut ära kasutada ja osta standardne kommertskasutuses liikumisplatvormi hinnaga ca 60 000-70 000 eurot*, siis vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Vaidlustaja ei ole lisanud mingeid sisulisi allikaid (tõendeid) oma väite tõendamiseks, st et selline Vaidlustaja väide on paljasõnaline ja kontrollimatu. Sellised kulude optimeerimiseks kasutatavad võimalused võivad olla ka teistel pakkujatel ja Vaidlustaja üldsõnalised selgitused kogumis ei veena ka vaidlustuskomisjoni selles, et tema tarvitavad meetmed on kättesaadavad ainult talle ja võimaldavad saavutada sellises ulatuses kokkuhoidu nagu eeldavad tema pakkumuses esitatud hinnad. Pakkumuse tagasilükkamise õigus RHS § 115 lg 8 alusel on Hankijal ka juhul, kui pakkuja ei esita Hankijale nõutud selgitust, millise koosseisu täidab ka asjas tähtsust omavate selgituste asemel üldsõnaliste seisukohtade ja/või kinnituste esitamine, mis sisulise kontrolli teostamist ei võimalda. Hankijal ei ole kohustust küsida selgitusi korduvalt.

10.4. Põhjendustes esitatud arutluskäik sellest, kus toimub simulaatori koostamine, tugineb selgitustele, mida Hankija ei küsinud RHS § 115 lg 1 alusel selgituste küsimise korras vaid mis on saadud RHS § 114 lg 1 kohase pakkumuse vastavuse kontrolli läbiviimise käigus (13.03.2025 esitatud küsimus pakkumuse täpsustamiseks (sõnum ID 941358, millele Vaidlustaja vastas 19.03.2025). Samas ei saa olla vaidlust, et transpordikulud saavad mõjutada pakkumuse maksumust ja Hankijal võib olla põhjendatud huvi selliste kulude kontrollimiseks, seda eriti olukorras, kus pakkumuse kogumaksumus juba ka mingite teiste seal sisalduvate osiste osas, nt seadmete osas, on kahtlustäratavalt madal.

Hankija küsimusele: *The Contracting Authority would like to ask clarification about the answerers you submitted lastly about the tender you have submitted. Please clarify where the production facility is, where the modernization of the simulator will take place? Please specify the exact country and address.* [---] on Vaidlustaja esitanud vastuseks: [---] *our senior team are all travelling in EU/Australia and so approvals took a couple of days between timezones.* Lisaks on esitatud 21 leheküljeline dokument, mille esitamine vastuseks Hankija küsimusele riigi ja aadressi kohta jääb vaidlustuskomisjonile arusaamatuks, kusjuures Hankija küsitud aadressi sellest ikkagi ei nähtu. Olukorras, kus Vaidlustaja Hankija küsitud aadressiandmeid transpordikulu hindamiseks üldse ei esitanud, puudus Hankijal sisuline vajadus asuda hindama erinevate riikidega seonduvaid transpordikulusid Riigihankes ja Hankija võinuks piirduda tõdemusega, et nõutavaid andmeid sellise hinnangu andmiseks Vaidlustaja esitanud ei ole, kuid vaatamata sellele on Hankija jõudnud kokkuvõttes õigele järeldusele, et *eeldatav transpordi maksumus ei ole usutav.* Aadressiandmete esitamine vaidlustusmenetluses ei muuda fakti, et andmeid, mille alusel oleks Hankija saanud üheselt hinnata transpordi maksumuse põhjendatust Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsuse tegemisel, Hankijal olemas ei olnud ja Vaidlustaja neid Hankijale ka vastuseks järelepärimisele ei esitanud.

10.5. Vaidlustuskomisjon on eespooltoodust tulenevast seisukohal, et Hankija on Vaidlustaja esitatud põhjendusi enne Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamist piisavalt kaalunud ja Põhjendustes kokkuvõttes õigesti leidnud, et Vaidlustaja ei ole kõrvaldanud kahtlust tema pakkumuse maksumuse põhjendatuses (Vaidlustaja poolt pakkumuse maksumusega seostatavad põhjendused ei pidanud andma Hankijale piisavat kindlust, et Vaidlustaja suudab hankelepingu nõuetekohaselt täita, arvestades pakkumuse märkimisväärselt madalat hinda). Seega on Hankija Vaidlustaja pakkumuse kui põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse RHS § 115 lg 8 alusel õigesti tagasi lükanud.

RHS § 115 lg 8 ei jäta Hankijale kaalutlusõigust, kui Vaidlustaja selgitused Hankijal tekkinud kahtlust ei kõrvalda, sealjuures on Riigikohus otsuse 3-19-1825 p-is 17 mh sedastanud, et *kui hankija on juba algatanud kontrolli, et kõrvaldada kahtlus pakkumuse maksumuse põhjendatuses, ei ole põhjendatud usaldada pakkuja kontrollimatut vastust hankija selgitusnõudele.*

11. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 3.

Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Angelika Timusk